

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

На правах рукопису

ФАДЄЄВА Олена Георгіївна

ЕФЕКТИВНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ХАРЧОВИХ ДОБАВОК
У СПИРТОВІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Спеціальність 08.07.01 – економіка промисловості
/харчова промисловість/

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

В. Фадєєва

Київ - 1996

АВ 33.704

Робота виконана на кафедрі організації і управління м'ясо-молочної промисловості Українського державного університету харчових технологій

- Науковий керівник - доктор економічних наук,
професор І.А.Чепурнов
- Офіційні опоненти - доктор економічних наук,
професор П.П.Борщевський
кандидат економічних наук,
доцент Н.Г.Слободян

Провідна організація - Міністерство економіки України

Захист відбудеться " 5 " березня 1996 р. о 14⁰⁰ год.
на засіданні спеціалізованої вченої ради К 01.15.06 в Українському державному університеті харчових технологій за адресою:
252033, м. Київ, вул. Володимирська, 68, ауд. В-308

З дисертацією можна ознайомитись в бібліотеці Українського державного університету харчових технологій

Автореферат розісланий " 23 " січня 1996 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук,
доцент

Н.А.Волохова Н.А.Волохова

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

1.1. Актуальність дослідження. В умовах переходу до ринкових відносин підвищення ефективності виробництва в матеріаломістких галузях економіки може здійснюватись, головним чином, шляхом впровадження нових інтенсивних технологій і випуску на їх основі харчових продуктів з новими та поліпшеними споживчими властивостями, що створює можливості конкурентоспроможного виходу на міжнародний ринок.

На сучасному етапі розвитку господарського механізму переваги кожної нової технології можна визначити, лише розглядаючи її як товар. В зв'язку з цим, організація виробництва нових видів продукції є перспективним напрямом підвищення ефективності економіки України.

В останні роки на світовому ринку нових технологій та продуктів харчування визначилась тенденція до підвищення рівня застосування харчових добавок, які є важливим елементом поліпшення якості продукції, надання їй необхідних властивостей, а також продовження терміну її збереження. До найбільш розповсюджених їх видів належать солі глутамінової кислоти, світове виробництво яких складає в теперішній час більше 200 тис.т/рік, а світова потреба перевищує його рівень і становить більше 300 тис.т/рік.

Вченими та спеціалістами спиртової промисловості України розроблені оригінальні безвідходні технології харчових добавок, які мають переваги порівняно із зарубіжними аналогами: їм властиві риси лікарських препаратів радіопротекторної та імунозахисної дії. В зв'язку з цим, в умовах формування ринкових відносин нагальною необхідністю є розробка конвенцій організації виробни-

цтва харчових добавок в державі та визначення її економічної ефективності.

Питання підвищення ефективності харчових виробництв розглядалися у роботах ряду провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів. Але в умовах ринкової економіки, особливо в спиртовій промисловості, ця проблема не знайшла свого комплексного вирішення. Таким чином, актуальність дисертаційного дослідження визначається об'єктивною необхідністю з однієї сторони – забезпечення високої ефективності виробництва харчових добавок і його конкурентоспроможності, а з іншої – розробки методичних підходів до використання нових прогресивних технологій як товару.

Своєчасність подібного дослідження для спиртової підгалузі харчової промисловості обумовлюється відсутністю методичних розробок і рекомендацій практичного характеру з урахуванням особливостей формування ринкових відносин.

1.2. Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розробка науково-методичних основ визначення економічної ефективності організації виробництва нових видів продукції, удосконалення управління інноваційними процесами на підприємствах переробних галузей АПК, а також практичних рекомендацій щодо їх використання у спиртовій промисловості в ринкових умовах господарювання.

Реалізація поставленої мети потребує вирішення таких завдань:

- визначення основоположних принципів використання нових технологій як товару;
- вивчення особливостей впровадження нових технологій на основі методів комплексного техніко-економічного аналізу вироб-

ничо-господарської і фінансової діяльності підприємств концерну "Укрспирт";

- обґрунтування системи показників сприйнятливості підприємств підгалузі до організації виробництва нових продуктів;
- моделювання механізму використання нових технологій у спиртовій промисловості в ринкових умовах;
- розробка пропозицій і рекомендацій щодо удосконалення управління інноваційними процесами на підприємствах спиртової промисловості.

І.3. Предмет та об'єкт дослідження. Предметом дослідження є питання адаптації нових технологій до ринкових потреб, визначення економічної ефективності організації нових виробництв, удосконалення управління інноваційними процесами. Об'єктом дослідження обрані підприємства Українського галузевого концерну спиртової, лікєро-горілкової і дріжджової промисловості "Укрспирт".

І.4. Методологія та методика дослідження. Методологічною основою дослідження є об'єктивні закони суспільного розвитку, праці класиків економічної теорії з питань удосконалення господарського механізму і підвищення ефективності виробництва в умовах подальшого розвитку основ ринкової економіки.

У роботі використані основні загальнонаукові і спеціальні методи дослідження: системного підходу до вивчення економічних явищ, синтезу одержаних результатів, комплексного техніко-економічного аналізу із застосуванням економіко-математичних методів, статистичних групувань, економіко-математичного моделювання, розрахунковий, балансовий, індексний та ін.

Як джерела інформації використані закони і законодавчі акти, прийняті Верховною Радою України; нормативні акти і інструк-

ції державних виконавчих органів; статистичні матеріали міністерств і відомств; первинні матеріали підприємств концерну "Укрспирт", Українського науково-дослідного інституту спирту і біотехнології продовольчих продуктів.

1.5. Наукова новизна дослідження. Науковою новизною роботи є:

- методичні підходи до визначення нової технології як товару в умовах ринку;
- класифікація нових технологій і нововведень;
- система показників техніко-економічного і фінансового рівнів сприйнятливості підгалузі до впровадження нових технологій;
- методи дослідження можливостей організації виробництва нових видів продукції на конкретному підприємстві з урахуванням впливу різних груп об'єктивних і суб'єктивних чинників;
- методичні підходи до визначення економічної ефективності організації нових виробництв;
- методи удосконалення ринкового механізму використання нових технологій як товару;
- принципи удосконалення організаційної структури управління інноваційними процесами.

1.6. Практична цінність роботи. Практична цінність роботи полягає в тому, що, по-перше, її результати можуть бути покладені відповідними міністерствами і відомствами держави в основу підготовки конкретної схеми розвитку індустрії харчових добавок; по-друге, розробки з питань комплексної оцінки економічної ефективності організації нових виробництв можуть бути використані у практичній діяльності господарських організацій; по-третє, реко-

мендації з питань удосконалення взаємовідносин окремих підприємств, науково-дослідних установ і фінансових закладів можуть бути застосовані ними в умовах розвитку ринкової економіки.

Розроблені в дисертації основні теоретичні і методологічні положення щодо визначення економічної ефективності організації нових виробництв, використання нових технологій як товару на ринку інтелектуальної продукції, а також удосконалення організаційної структури управління інноваційними процесами можуть бути використані не тільки в спиртовій, але й в інших підгалузях харчової промисловості, які переробляють сільськогосподарську сировину. Пропозиції щодо удосконалення методології визначення економічної ефективності організації нових виробництв в умовах ринкової економіки, розроблені в дисертації, мають універсальний характер і з урахуванням специфічних факторів можуть бути використані на підприємствах інших підгалузей харчової промисловості.

1.7. Апробація та впровадження результатів дослідження. Тема дисертаційної роботи є складовою частиною тематики наукових досліджень кафедри організації і управління м'ясо-молочної промисловості УДУХТ з проблеми "Удосконалення господарського механізму на підприємствах харчової та м'ясо-молочної промисловості України і підвищення ефективності виробництва в умовах ринку." Основні положення і результати дослідження повідомлені і обговорені на міжнародній і всеукраїнській науково-технічних конференціях "Розробка та впровадження нових технологій і обладнання у харчову і переробну галузі АПК" /м.Київ, 1993 р., 1995 р./, наукових конференціях Українського державного університету харчових технологій на секціях кафедр організації і управління м'ясо-молочної промисловості та організації і управління харчової проми-

словості, а також в об'єднаннях і на підприємствах спиртової промисловості. Окремі результати дослідження впроваджені на підприємствах та в науково-дослідних установах спиртової промисловості України, а також використовуються в навчальному процесі факультету економіки і менеджменту УДУХТ.

1.8. Наукові публікації. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 13 наукових праць загальним обсягом 4,0 д.а.

1.9. Обсяг і структура роботи. Структура дисертаційної роботи відповідає її цільовій спрямованості, визначена логічною послідовністю вирішуваних завдань і складається із вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, переліку використаної літератури і додатків. Дисертація викладена на 150 сторінках машинописного тексту і включає 29 таблиць, 8 малюнків, список використаної літератури із 104 назв та 8 додатків.

Мета і завдання дослідження визначили таку структуру роботи:

ВСТУП

Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НОВИХ ВИРОБНИЦТВ

1.1. Нові технології у ринковій економіці.

1.2. Методичні підходи до визначення ефективності впровадження нових технологій.

1.3. Особливості виробництва харчових добавок у спиртовій промисловості України.

Розділ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ СПИРТОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ ЯК БАЗИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НОВИХ ВИРОБНИЦТВ

2.1. Аналіз господарсько-фінансової діяльності спиртової промисловості України та стану її виробничого апарату.

2.2. Ефективність використання науково-технічних досягнень у спиртовій промисловості України.

2.3. Економічна оцінка ефективності інновацій у спиртовій промисловості.

Розділ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА НОВИХ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ У СПИРТОВІЙ ПРОМИСЛОВІСТІ УКРАЇНИ

3.1. Оцінка ефективності виробництва харчових добавок у спиртовій підгалузі АПК.

3.2. Ринкові аспекти використання нової технології як товару.

3.3. Удосконалення управління інноваційними процесами.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

ЛІТЕРАТУРА

ДОДАТКИ

2. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ І ВИСНОВКИ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Організація нових виробництв у харчовій промисловості повинна спиратись на використання нових технологій, тому одним з аспектів дисертаційного дослідження є розробка принципів використання нової технології, з одного боку, - як товару, а з іншого, - як організаційного нововведення. Методичною основою розвитку інноваційних процесів в умовах формування ринкової економіки є розглядання нової технології як товару. В свою чергу, товари, створені за її допомогою, повинні бути адаптовані до ринкових потреб раніше, ніж вони почнуть приносити дохід. Розглядаючи нову технологію як організаційне нововведення, можна сказати, що це є нове прикладання наукових і технічних знань, що приводить до успіху на ринку.

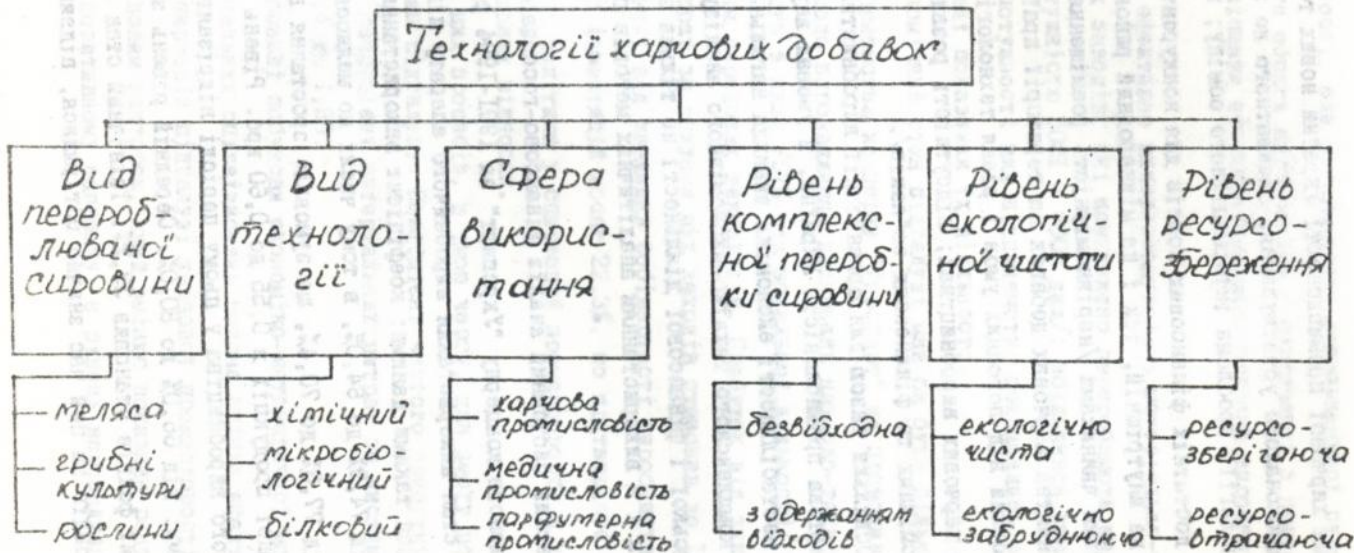
2.2. На основі такого підходу в ході дослідження розроблено класифікаційні ознаки нововведень, класифікацію компонентів ефективності нової технології, що дало змогу визначити класифікацію технологій харчових добавок за основними ознаками: видом перероблюваної сировини, видом технології, сферах використання, рівнем комплексної переробки сировини, рівнем екологічної чистоти, рівнем ресурсозбереження, рівнем економічної ефективності /мал. 1/.

Порівняльний аналіз існуючих методик розрахунку економічної ефективності організації виробництва на основі впровадження нових технологій дав змогу зробити висновок про необхідність комплексної оцінки ефективності нововведень в умовах внутрішньої і зовнішньої нестабільності економіки шляхом використання аналітичних методів бізнес-планування: беззбитковості, окупності, динамічності.

2.3. Одним із складових частин харчової промисловості України є її спиртова підгалузь, розвиток якої має важливе значення для досягнення мети забезпечення населення держави високоякісними продовольчими товарами. Частка продукції спиртової промисловості в загальному обсязі продукції, виробленої харчовою промисловістю, складає приблизно 18-20%. Особливістю цієї підгалузі є те, що згідно з Декретом Кабінету міністрів України її підприємства не підлягають роздержавленню і приватизації.

Основним напрямом впровадження ринкових відносин у спиртовій промисловості є розвиток нових виробництв і технологій, який в сучасних умовах утрудняється внаслідок невирішення певного кола проблем, пов'язаних як з об'єктивними /відсутність методологічного підходу та організаційно-методичних розробок сприйняття

Класифікація технологій харчових добавок

Мал. 1

підгалузями харчової промисловості України нових технологій; відсутність досконалого устаткування, адекватного до прогресивної нової технології; проблема інформаційного обміну; відсутність у суб'єктів достатніх фінансових коштів для конкурентоспроможного виходу як на внутрішній, так і на міжнародний ринок/, так і з суб'єктивними чинниками /нерівномірність розміщення сировинної бази виробництва харчових добавок на території країни; залежність якості сировини від погодних умов і рівня технологічності її переробки на харчових виробництвах; відсутність розв'язку міжгалузевих економічних та фінансових зв'язків/.

2.4. Оскільки базою для організації виробництва харчових добавок є спиртова промисловість України, в умовах внутрішньої і зовнішньої нестабільності економіки виникла нагальна необхідність проведення комплексного техніко-економічного аналізу її виробничо-господарської і фінансової діяльності не тільки за традиційною методикою, а і з використанням аналітичних методів бізнес-планування.

Комплексний системний аналіз фінансово-господарської діяльності підприємств концерну "Укрспирт" за 1991-1994 рр. показав, що сучасний стан використання виробничого апарату підгалузі характеризується такими даними: коефіцієнт використання потужності зменшився від 74,9% до 64,0%, в тому числі по м'ясопереробних заводах - від 77,3% до 70,4%, що зумовило зростання витрат на 1 крб. товарної продукції з 0,55 до 0,60 крб. Рівень рентабельності основного виробництва у цьому періоді відрізнявся значними коливаннями: від 66,0% до 80,0%. Середній рівень зносу основних виробничих фондів становив 33,2%. Технічний стан основних виробничих фондів за цей час значно погіршився, підвищився сту-

піль їх зношеності, але використання давальницької сировини дало змогу збільшити обсяги виробництва у порівнянні з періодом 1985-1989 рр. і поліпшити ефективність використання виробничого апарату.

Найбільш ефективно використовувалась матеріально-технічна база спиртових заводів, які комплексно перероблюють мелясу /група добовою потужністю 3001 - 6000 дал/: збільшився коефіцієнт використання потужності цих підприємств, покращались основні техніко-економічні показники їх діяльності.

2.5. Економічний стан підгалузі мав би бути більш обтяжливим, якби підприємства концерну "Укрспирт" не проводили ефективних заходів щодо впровадження досягнень науково-технічного прогресу, більшість з яких /57% від загальної кількості/ припадає на впровадження передових технологій. Прибуток від зниження матеріальних витрат за рахунок цих заходів становив до 12,4% загального прибутку від зниження собівартості виробництва. Рівень рентабельності інвестицій досяг 22,3%, що підтверджує ефективність технічної політики у спиртовій промисловості в умовах переходу до ринкових відносин.

Розвиток цих процесів, в свою чергу, дав змогу поліпшити фінансовий стан підгалузі. Коефіцієнт чистого прибутку зріс з 0,08 до 0,33, коефіцієнт матеріальних витрат за чистим прибутком зменшився з 8,4 до 1,36.

2.6. На основі побудови економіко-математичної моделі виявлення функціональних співвідношень подана оцінка ефективності інновацій у спиртовій підгалузі харчової промисловості України. Найбільш впливовим фактором, який змінює показник рентабельності інвестицій у позитивному напрямку, є рівень впровадження прогрес-

сивних технологій. Результати моделі свідчать також про сприйнятливість спиртової підгалузі до впровадження і розповсюдження в ній нововведень.

2.7. Покращення діяльності спиртової промисловості можливе на основі організації виробництва нових харчових продуктів.

Впровадження у ній нової технології одержання харчових добавок з лікарськими властивостями дасть змогу істотно поліпшити фінансово-економічний стан галузі.

Результати дослідження можливостей показали доцільність організації виробництва продукції такого типу на м'ясному спиртовому заводі, що належить до групи заводів добовою потужністю 3001 - 6000 дал. Показники ефективності виробничо-господарської і фінансової діяльності типового заводу-представника цієї групи є вищими за середньогалузеві. Підприємства в ній мають достатній рівень ліквідності і високий рівень коефіцієнту фінансової автономії /табл. I/.

Таблиця I

Показники фінансового стану спиртового заводу у 1993-1994 рр.

/група потужністю 3001-6000 дал/добу/

Показники	1993 рік		1994 рік	
	на початку року	на кінець року	на початку року	на кінець року
I	2	3	4	5

Коефіцієнт валового прибутку

0,62 0,42 0,42 0,27

Коефіцієнт чистого прибутку

- 0,32 - 0,24

Продовження табл. I

I	2	3	4	5
Коефіцієнт окупності інвестицій	-	0,26	-	0,43
Прибутковість інвестицій підприємства	0,41	0,58	0,58	0,61
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,71	1,31	1,31	1,48
Коефіцієнт критичної оцінки	1,30	0,35	0,35	0,36
Коефіцієнт грошової платоспроможності	0,65	0,05	0,05	0,12
Коефіцієнт фінансової автономії	0,70	0,30	0,30	0,44

2.8. Шляхи організації виробництва глутаматовміщуючих харчових добавок на типовому підприємстві були оцінені на основі розроблених методичних підходів до комплексного визначення економічної ефективності організації нових виробництв.

Дослідження показало, що найбільш ефективним з розглянутих варіантів розвитку індустрії харчових добавок є організація підприємством власного спеціалізованого виробництва потужністю 25 тис. т/рік, що дозволить вже на четвертому році її освоєння отримати значний прибуток. Аналіз динамічності показав, що з урахуванням можливості зниження рівня собівартості одиниці продукції та надання виробництву харчових глутаматовміщуючих добавок з лікарськими властивостями певних податкових пільг розмір прибутку може зрости майже у 2,5 рази.

2.9. Визначення нової технології як товару в процесі розвитку ринкової економіки зумовило наступний шлях підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності спиртової промисловості – продаж на міжнародному ринку технології виробництва харчових глютаматовміщуючих добавок за певну ліцензійну плату. В такому випадку володар ліцензії /розробник технології – Український науково-дослідний інститут спирту та біотехнології продовольчих продуктів/ буде отримувати щорічний прибуток у розмірі близько 4,0 млн. доларів США.

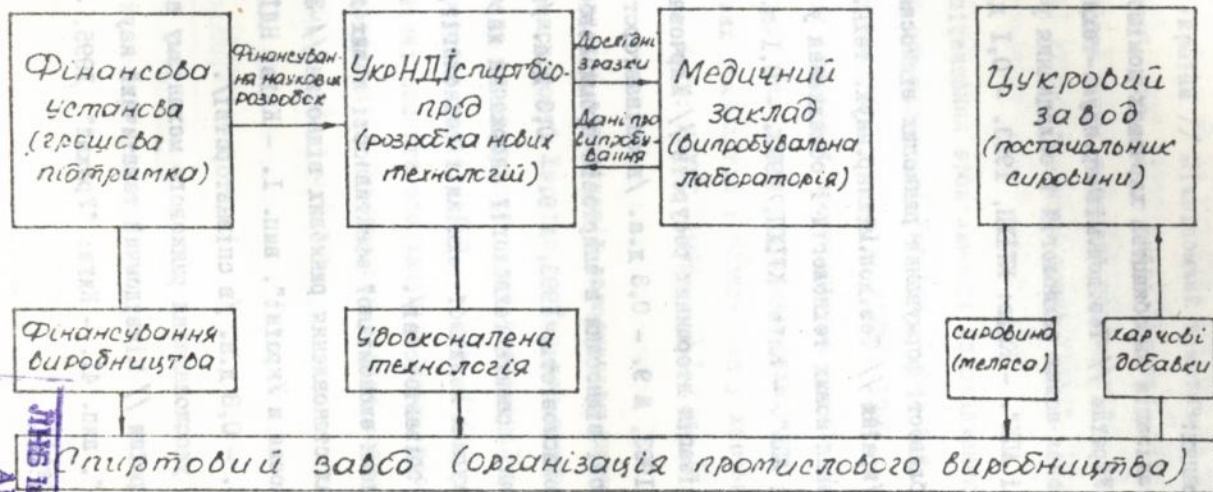
2.10. У період переходу до ринкової економіки доцільним є об'єднання зусиль спиртової, цукрової і медичної промисловостей України, а також відповідних фінансових закладів для організації виробництва харчових добавок і подальшого розвитку цієї індустрії.

Початковою формою такого об'єднання пропонується обрати консорціум, куди б увійшли Український науково-дослідний інститут спирту та біотехнології продовольчих продуктів, спиртовий завод, підприємство цукрової промисловості, медична установа та фінансовий заклад /мал. 2/.

Удосконалення управління процесами впровадження і розповсюдження нових технологій у спиртовій підгалузі агропромислового комплексу України дасть змогу організувати виробництво харчових добавок за рахунок власних коштів.

Таким чином, організація виробництва харчових добавок з лікарськими властивостями дозволить не тільки підвищити ефективність роботи спиртової підгалузі, але й покращити діяльність харчової промисловості в цілому.

Організаційно-структурна схема консорціуму "Харчові добавки"

Мал. 2

Основні положення дисертаційної роботи опубліковані в таких наукових працях:

1. Організація виробництва харчових домішок у спиртовій промисловості України // Тез. доп. міжнар. наук.-техн. конф. "Розробка та впровадження нових технологій і обладнання у харчову і переробну галузі АПК". - Київ: КТІХП, 1993. - 0,1 д.а. /в співавторстві/.
2. Особливості формування ринкових відносин у спиртовій промисловості України // Тез. доп. міжнар. наук.-техн. конф. "Розробка та впровадження нових технологій і обладнання у харчову і переробну галузі АПК". - Київ: КТІХП, 1993. - 0,1 д.а. /в співавторстві/.
3. Утилізація вторинних ресурсів // Харчова і переробна промисловість, 1993, № 9. - 0,3 д.а. /в співавторстві/.
4. Ринкові відносини в спиртовій промисловості // Харчова і переробна промисловість, 1993, № 9. - 0,3 д.а. /в співавторстві/.
5. Медичні аспекти технології одержання харчових добавок // Український журнал медичної техніки і технологій, 1994, № 1-2. - 0,6 д.а. / в співавторстві/.
6. Проблеми економічної ефективності нових харчових технологій в умовах становлення ринкових відносин // Зб. "Формування ринкових відносин в Україні", вип. I. - Київ: НДІЕІ Мінекономіки України, 1995. - 0,8 д.а. /в співавторстві/.
7. Шляхи удосконалення ринкового механізму в спиртовій промисловості України // Міжвідомчий тематичний наук.зб. "Харчова промисловість", вип. 41. - Київ: "Урожай", 1995. - 0,3 д.а. / в співавторстві/.

8. Проблеми виробництва харчових добавок на ринку продовольчих продуктів України // Міжвідомчий тематичний наук. зб. "Харчова промисловість", вип. 41. - Київ: "Урожай", 1995. - 0,3 д.а.

9. Ефективність нових харчових технологій в умовах розвитку ринкових відносин // Зб. "Наукові праці УДУХТ", 1995, № 2. - 0,3 д.а.

10. Шляхи підвищення ефективності впровадження нових технологій у харчовій промисловості України. - Тез. доп. 61-ої студентської наук. конф. УДУХТ. - Київ: УДУХТ, 1995. - 0,1 д.а.

11. Розвиток спиртової промисловості в умовах становлення ринкових відносин // Тез. доп. всеукр. наук. техн. конф. "Розробка та впровадження нових технологій і обладнання у харчову і переробні галузі АПК". - Київ: УДУХТ, 1995. - 0,1 д.а. /в співавторстві/.

12. Ефективність організації виробництва харчових добавок у спиртовій промисловості України. - Тез. доп. всеукр. наук.-техн. конф. "Розробка та впровадження нових технологій і обладнання у харчову і переробні галузі АПК". - Київ: УДУХТ, 1995. - 0,1 д.а.

13. Економічні аспекти одержання харчових добавок з лікувальними властивостями // Український журнал медичної техніки і технології, 1995, № 1-2. - 0,6 д.а.

L.Fadeeva. The effectiveness of food additives production organization in alcohol industry of Ukraine.

Candidate for economic sciences thesis (Ph.D. 5Economics)), speciality 08.07.01 - economics of industry (food industry); Ukrainian State University of Food Industry; Kyiv, 1996.

The thesis is a manuscript which contains: new technologies and innovation classification; methodical approaches of new productions organization economic effectiveness determination; methods of new technology using as a commodity under market economy conditions; principles of organizational structure of innovation processes management improvement.

Key words: innovation, effectiveness, new technology, organizational structure, management.

Фадеева Е.Г. Эффективность организации производства пищевых добавок в спиртовой промышленности Украины.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.07.01 - экономика промышленности /пищевая промышленность/, Украинский государственный университет пищевых технологий, Киев, 1996.

Диссертация является рукописью, в которой содержатся: классификация новых технологий и нововведений; методические подходы к определению эффективности организации новых производств; методы совершенствования рыночного механизма использования новых технологий как товара; принципы совершенствования организационной структуры управления инновационными процессами.

Ключові слова: нововведення, ефективність, нова технологія, організаційна структура, управління.

Підписано до друку 18.01.96. Формат 60X84/16

Обсяг I д.а.

Замовл. № 15. Тираж 100 екз.

Поліграфічна дільниця Інститута економіки НАН України
252011, Київ-II, вул.П.Мирного, 26

1881
1882
1883

452.688

AB 33.704